

Henri van Abbestichting aangaande het kunstwerk van Coppelmanns/Verhoeven bij Wijkcentrum 't Slot, Kastelenplein 167 te Eindhoven, het wijkcentrum wil dit beeld liever kwijt

Door Harm Brink

De vraagstelling, mail van dhr. Jan Verbroekken / 17 sept. 2018 van Wijkcentrum 't Slot aan HvAS (verkort): "Aan de buitenzijde tegenover de hoofdingang staat een soort van monument bestaande uit een betonnen voet met daarin verankerd een soort van verroest stalen ornament. Wij, medewerkers van dat wijkcentrum zouden graag dat ding verwijderen omdat het qua esthetiek geen bijdrage levert aan de uitstraling van "ons" gebouw.

De motivatie is dat wij de buitenzijde enigszins aan het moderniseren zijn en wij vinden dat dat object ons daarbij in de weg staat. De Heer Johan Van Den Boomen, beheerder kunstwerken van de gemeente Eindhoven alsmede Mevr. Agnes Heck, gebiedscoördinator van o.m. de Gestelse-ontginning hebben te kennen gegeven dat het werk geen eigendom van de gemeente is en daarom door ons verwijderd c.q. vernietigd mag worden. Wij willen jullie als stichting van Abbe de gelegenheid geven om het werk te bekijken en eventueel aan jullie stichting te schenken. De enige voorwaarde hieraan verbonden zou zijn dat jullie voor de afvoer zorg dragen. (-) Tot zover.

Reactie HvAS werkgroep Kunst en Design, mail 17 sept. 2018, Harm Brink (verkort): dit beeldhouwwerk is bij ons bekend, gemaakt door het Eindhovense beeldhouwsechtpaar Frans Coppelmanns en Nel Verhoeven. Ontstaan in 1984, een cortenstalen vorm, geplaatst in een betonnen sokkel. Het werk is een schenking aan de Stichting Dienst Welzijnswerk (DW), gedaan n.a.v de voltooiing van het wijkgebouw 't Slot dat op 19 nov. 1983 werd geopend. De Stichting DW heeft het kunstwerk destijds in dank geaccepteerd en is daarmee ook eigenaar, vanaf toen tot heden. (-) De Stichting DW is de eigenaar, derhalve een besluit tot vernietiging, verwijdering, of anderszinds ligt alleen en uitsluitend bij deze stichting. De Stichting DW draagt de volle verantwoordelijkheid voor dit kunstwerk en mag en kan daar ook op worden aangesproken.

Over uw motivatie om dit beeldhouwwerk te laten verdwijnen. U zegt, als medewerkers van de Stichting het beeldhouwwerk (ding) lelijk te vinden, het levert geen bijdrage aan de uitstraling van het gebouw. Een erg subjectief oordeel, u of jullie, hebt het over smaak. Toen het gebouw nog maar net gebouwd was, was het algemene oordeel, passend, mooi, ook mooi vertegenwoordigend bij de tijdgeest van dit gebouw. Kunst in de openbare ruimte kan of mag - algemeen gesteld - niet worden geplaatst of vernietigd na een korte eenzijdige enquête. U neemt de smaak van de medewerkers als uitgangspunt, maar er zou ook nog een smaak kunnen zijn van gebruikers van het wijkcentrum, passanten, buurtbewoners, en wat al niet meer. Ik wil daarmee zeggen, daar staat een kunstwerk, dat is daar niet zomaar gekomen, het echtpaar Coppelmanns/Verhoeven hebben waardevolle goede kunstwerken gemaakt, zo staan zij bekend, zo zijn zij erkend, over twee jaar als de medewerkingsbezetting van uw wijkhuis is veranderd, denkt men er misschien weer diametraal anders over? (-) U dient derhalve zorg en verantwoording te nemen over het voortbestaan van het onder uw verantwoording gestelde kunstwerk. Vernietigen, is niet respectabel, en daarom ook niet

acceptabel. Mocht u des al niet te min dit kunstwerk als een groot probleem ervaren, dan helpen wij u graag met een advies voor een mogelijke oplossing. (-) De HvAS neemt geen schenkingen aan, zoals u voorstelt. Uw stichting is en blijft, wat er ook met dit kunstwerk gebeurt, voor alle kosten en gevolgstkosten verantwoordelijk. Ik laat u op korte termijn weten, nadat wij het kunstwerk zorgvuldig hebben bekeken, hoe wij over de actuele staat van dit werk oordelen. H.B.

Aktie HvAS: op vrijdag 22 sept. 2018 ben ik (H.B.) ter plaatse geweest, heb het kunstwerk en de omgeving bekeken en heb gesproken met de heer Jan Verbroekken, medewerker van 't Slot.

Onderzoek met conclusie en advies

Allereest een situatieschets: Wijkcentrum 't Slot ligt aan het Kastelenplein, op een hoek tegenover een grote parkeerplaats (markt op woensdag) waaromheen gesitueerd de ingang van een relatief groot winkelcentrum met aan de andere zijde verschillende paramedische instanties zoals apotheek, fysio, etc. Het totale gebied draagt een rommelig semi-zakelijk karakter met centraal het zicht op veel geparkeerde auto's en lege plekken, geen vrolijk makende omgeving.

Het kunstwerk: voor het gebouw, aan de stoepkant bij de ingang, staat het beeld. Het valt eigenlijk niet erg op (misschien komt dat door de bruine kleur), toch is het best fors, wellicht een meter breed, bestaande uit een meer dan manshoge cortenstalen plaat of scherm, staand op een sokkel. Het scherm is gebogen, het heeft bolle (afstotende) kant en een holle (ontvangende) kant. Het beeld staat gericht op de ingang/deur, haaks op de stoep. Daardoor wordt een deel van het linkse terras afgeschermd.

Dit kunstwerk verkeert in uitstekende conditie, het cortenstaal is in de loop der jaren verder geoxideerd, wat het een intense kleur en juist dat volle materiaal eigene uitstraalt. Die beleving geldt vooral voor de liefhebbers van dit soort beeldhouwwerken. Er is ook een groep die juist daarom dit soort werk met cortenstaal met afgrijzen afwijst en het graag meteen naar de schrothoop verwijst. Los van deze smaakkwestie, heeft dit beeld, mede door de wijze waarop het is geplaatst, een sterke signaalfunctie in samenhang met het gebouw. Dit beeld seint onhoorbaar: hier gaat het over welzijn, de cultuur van gemeenschapszin, geborgenheid. En seint bepaalt niet het antoniem: hier is het feest of reclame 'het is weer tijd voor bockbier!' (overigens, het één sluit het ander natuurlijk niet uit, ik heb het over een primaire signaalfunctie). In het beeld zelf draagt ook zo'n boodschap, als je het wijkcentrum binnen gaat, ervaar je (onbewust) de ontvangende holle kant, zit je op het terras, dan ervaar je meer de weerbare afstotende zijde.

Waar gaat het om? Dit cortenstalen beeld van Coppelmans/Verhoeven, geplaatst bij de ingang van wijkcentrum 't Slot, is een waardevolle cultuureigene toevoeging aan de maatschappelijke functie en betekenis die dit gebouw. Maar is of wordt een deel van dit wijkcentrum een echt op zichzelf staand café met terras, dan staat dit cortenstalen beeld toch – sfeerbepalend - lichtelijk in de weg.

Het advies van de Henri van Abbestichting is, verplaats het beeld.

1) Allereerst, het kunstwerk is beslist waardevol en moet zeker in relatie met het wijkcentrum behouden blijven.

2) Er zijn meerdere plekken in de betegelde omgeving waar het beeld uitstekend - in haar waarde - zou kunnen staan.

3) Zo u wenst, willen wij u daarbij adviseren.

Nog een opmerking. Een café op deze plek? Kan het zijn dat hier een analogie bestaat met een verschijnsel dat zich in het verleden ook bij sportclubs heeft voorgedaan? Veel vrijwilligerswerk en oneigenlijk gesubsidieerde huisvesting maakten de horeca zo tot een succes. Totdat de overheid stelde dat dit soort exploitatie als een niet echte openbare gelegenheid werd verboden. Als bij 't Slot kostbare bouwkundige ingrijpen, zoals het verplaatsen van een beeld, voorafgaan aan het risico dat een soortgelijke café-exploitatie uiteindelijk ook kan worden verboden, zou ik me toch liever nog drie keer bedenken. Het is maar een privégevoel, maar toch.

Met vriendelijke groet,

Harm Brink

(Namens de Henri van Abbestichting, als voorzitter van de Werkgroep Kunst en Design)

